Oprawiono w 1936 r.

GRATVLATIONES
IN REDITVM SERE
NISSIMI AC POTEN
TISSIMI PRINCIPIS SI
GISMVNDI III D G PO
LONIÆ ET SVECIÆ
REGIS MAGNIQ LIT
VANIÆ DVCIS &c &c
&c VICTORIS DE MO
SCHOVIA TRIVMPhan
TIS

A

Valerio Montelupi de Ma
ri Philosophiæ studioso
in Colleg: Posna Socie: Iesu:

Posnaniæ ex
Typographia

Ioannis Wol
rabi.
A° MDCXI

SERENISSIMO ACINVICTISSIMO MONARCHÆ SIGISMVNDO III D. G. POLONIÆ ET SVECIÆ REGI MAGNO DVCI LITVANIAE &c. &c. &c.

Post recuperatam Seueriã expugnatum Smolenscum, numerosissimasq; hostiũ copias fusas, fugatas, deletas, victori triumphanti.

SALVTEM ET FELICITATEM.

DIfficile est silere cum doleas, verè sanè M. Tullius affirmauit Sigismunde Rex potentissime: sed non loqui cum lætitiâ gestias multò difficillimum. Equidem si tantùm vehemens affectus præstare potest, vt elinguibus etiam vocem excutiat (quod Cræsi filio atq; Echedi Samio constat accidisse) in tam inusitato omnium gaudio, quod

mutis penè, ac ipsis saxis sermonem queat extundere, ego silentium mihi indicam? Neq; vereor, ne aliquis me iuuenili temeritate ductum iudicet, qui tibi inuicte Rex opus leuidense, & ob meam mediocritatem exile, sola argumenti bonitate, quod in tuis virtutibus prædicandis infantissimo alioqui nunquam defutura sit oratio, laudabile obtrudam. Non certè fiduciâ aut virium mearum, aut quòd aliquo loco sim apud te Rex maxime id accidit: verùm quoniam in parentem meum ac vniuersum penè nomen nostrum singularis semper quædam tua beneuolentia extitit. Nam (vt cætera taceam) iura nobilitatis nostræ, ab aliquot Poloniæ Regibus olim familiæ Montelupiorum cõmunicata, tu autoritate regia rata esse voluisti, eaq; decretis tuis sanxisti, ac gentem nostram, ad eum quo conspicua est splendorem euexisti, quin eximia gratia, atq; egregia munificentia, supra spem & vota prosapiam nostram ornasti. Quare magnitudo beneficiorum a me exigebat, ne in communi omnium ob tuam singularem felicitatem, & virtutem lætitiâ ego tace-

tacerem. Boni certè audaciam meam consules Sigismunde Rex, quod vltro mihi partes sumpserim tibi solutis & constrictioribus numeris gratulandi. Neq; enim mihi temperare potui, quin erumpentis & se efferentis lætitiæ meæ significationem aliquam apud tuam celsitudinem darem, tibiq́; gaudens ac plaudens occurrerem. Cuius gaudij symbola, in manu, in calamo, & chartis prodere volui, non quòd triumphũ tuum splendidißimum illustrare in animo haberẽ (quis enim Soli lumen commodare velit) sed ne in tanta omnium lætitia vnus omnino feriatus viderer. Grandius quidem & exquisitius molimen descriptio laudum tuarum postulat, quàm in efformanda quondam Alexandri imagine requirebatur artificum industria; tamen cum hanc quantulamcunq; operam singularis in te obseruantia suscipere imperauit, accipies (vt spero) pro tuâ insitâ animo clementiâ Rex maxime hoc meum de te bene merẽdi studium. Etsi enim in re tam graui ieiunitatis meæ non nescius, non sum assecutus quod volui, vt assequerer tamen laudi mihi erit conten-

tendisse. Tanta videlicet rerum a te toto hoc biennio præclarè gestarum magnitudo est, quantam nulla Oratorum facundia, Poetarumq; in scribendo copia dignè complecti posſint. Floret tui decoris gloria, florebitq; semper victor fortunatiſsime, quamuis deinceps Rhetorum xysti, Poetarumq; officinæ conticescerent, vt proinde pennato curru Palladis minimè indigeas, quo triumphi tui in altum euehantur, atq; egregia tua facinora posteritatis memoriæ commendata æuo perenni donentur. At enim licet ita se hæc habeant futurum confido, vt labor hic meus Apollinaris, vades obsequiorum meorum fauentes oculos tuæ amplitudinis mereatur, quandoquidem & bonarum artium studia, & eos qui tuæ laudi student, cordi esse nemo ambigit. Neq; enim alia tibi mens quam Cæsari Augusto, qui dum Memphiticas vrbes, & regna Canopi victor lustraret, non adeò ad Pharon turrim sumptuosiſsimam, ad Mausolæa Regum opulentiſsima, ad Serapidis templa ampliſsima, atq; ad cætera orbis miracula inspicienda animum adiecit,

quàm

quàm ad Lycæa Musarum, in quibus viros doctrinâ præstantes demirari, eorumq; scripta dictauè captare consueuerat. Quamobrem cum Augustum Cæsarem clementiâ, & rerũ gestarum gloriâ exæques, abstrahe illius exemplo paululum a grauioribus occupationib' animum, ac breuem laudum tuarum in hoc opusculo contextum pellege, & post luculentiores aliorum gratulationes, quas non noster hic modò Sarmaticus orbis, verùm & vuinersæ Europæ nationes ad te miserunt, ad hanc quæ tuo Augusto inscripta est nomini, post curas graues mentem paulispêr traduc. Vale floreq; Regum felicissime.

ORATIO.

E tot tantisq; victorijs, quibus te regnante, & fines longè lateq; protulisse, & se ab hostibus innumeralibus vindicasse Poloniam videmus, Monarcha felicissime, Sigismunde Rex inclyte, hanc quam Smolensco armis recuperato, maximisq; hostium copijs profligatis reportasti, Reipublicæ inprimis Polonæ: deinde bonis omnibus optatissimam, & gratissimam extitisse confiteamur necesse est. Cùm enim omnes secundæ res; tum eæ quibus de fortunis, imperio, dignitate, gloriaq; dimicatur, si è voto sit debellatum, hostisq; superbissimus de se illustrem victoriam præbuerit, ad communem lætitiam maximè valent. Maximum quippe fructum cæpit Respublica Polona capto Smolensco, & vniuersa expeditione tuâ, atq; commoratione Moschouiticâ: fructum, inquam, multiplicem, & regni ampliati, quod per proditores maiorũ nostrorum memoriâ angustius aliquanto factum fuerat, eâ portione, qua Ducatus Seueriensis continetur, in Moschi ditionem transeunte, & antiqui dedecoris è nomine gentis huius sublati, quòd tam impune tot annis ademptam partem imperij nostri iniuriâ tyrannus possideret: deniq; nouæ gloriæ, quæ maioris semen quoddam est, & principium: & veteris atque auitæ qua ciuibus, qua exteris documentum. Quantum esset detrimentum passa Respublica portionis illius alienatione, testis perpetua omnium ordinum tristitia, testes desideria, ac vota optantium, vt aliquando postliminio reuerteretur ad regnum Poloniæ; seu vltro cedente Moscho; quod nunquam sperandum videbatur: seu vi & armis cõacto, quod etiam difficillimum esse bellicosissimus

ſimus princeps re ipſa expertus eſt Stephanus Batoreus: qui ſummo conatu in hoc incubuerat, vt regno ſuo prouinciam illam vindicaret: & fortaſſe perfeciſſet, niſi Deus eam gloriam tibi Rex Sigiſmunde reſeruaſſet. Quod ſi ille apud ciues eius regni maximam iniuit gratiam, quamuis quod voluit, vt voluit, & expediebat non perfeciſſet: quantã apud eorumdem poſteros ineas neceſſe eſt victor fortunatiſsime, qui caput eius belli confeceris, & maiorum victoriarum initium attuleris. Scio regem Perſarum quempiam, ob vnius horæ vtilitatem, quam ex vmbra platani elegantis cępiſſet, eam torquibus & monilibus exornaſſe: additis & cuſtodibus ne illa ornamenta à quoquam detraherentur: eam vero vtilitatem perpetuam, modò non obſtent Superi, patriæ noſtræ, tuis ſudoribus atque periculis præſtitam, quibus nos rex fortiſsime ornamentis, quibus gemmis, atq; margaritis compenſabimus? Iam nomen tuum auſpicatiſsimum per vniuerſum regnum celebratur, & celebrabitur porrò, quàm diu grati animi in regni huius ciuibus ſemina aliqua, & fibræ extabunt. Nec imperij tui modò finibus, ſed vniuerſi huius amplitudini clarum erit. Scient illud vicini Sclaui, Bohemi, Germani; ſcient remotiores Itali, Belgę, Hiſpani: ſciet Gallia, Perſis, & non ſat firmo fœdere amica Turcia. Deniq; orbis vniuerſus ſciet, & admirabitur, & prædicabit regem Sigiſmundum Tertium, quo ſuis olim à maiorib⁹ amiſſum Ducatum reſtitueret, non Duces ſuos, ſed ipſum in expeditionem profectum eſſe, ac tam diu labores Martios toleraſſe, donec vi munitionem hoſtilem, tantùm non inexpugnabilē irrumperet. Atq; hinc non ideo tam diu pænas à tyranno repetitas nō eſſe; quòd non ineſſet pectorib⁹ Lechicis animus & ſpiritus Martius, omnes iudicabunt: ſed quod partim alia negotia aliò auocarent principes ipſorum, ne hoc aut aggrederentur, aut poſt-

 quam

quam aggresi essent perficerent: partim quòd cùm iam tantillum abesset victoria à Polonorum partibus, repente inducijs res transigi debuit, diuinitus, vt dixi te Sigismunde rex ea gloriâ appetente. Cuius profectò ex hoc tam præclaro facinore quantum augmentum sit, quantaq; facta accesio, & si nec dum vsu rerum ob ætatem polleo: tamen peruideo ita hoc gloriosum esse Polonis: quam si noua aut tota in manus nostras vltro venisset Moschouia, aut hæc ipsa mox adprimum aduentum Polonorum sub iugum tuum isset, atq; imperia se facturam spopondisset. Felicitatis eximiæ illud fuisset, si more gentis in verba tua solenni iuramento adacti Moschi crucem exosculati fuissent, nullo ad id vitæ fortunarumq; suarum discrimine adducti: verum multò honestius vi, & armis animos perduelles edomuisse, fregisse contumaciam, perrupisse munitiones, in arcem inuasisse, principes temeritatis ac improbitatis (quanquam hic quoque clementissimus fuisti) in potestatem redactos multauisse. hoc scilicet honestius & ad omnium seculorum memoriam gloriosius extitit. Memini Alexandrum Macedonem diu multumq; laborasse non cum Tyrijs tantum: at secum etiam, & cum desperatione, cum Tyrum expugnaret: sed ausim dicere, quantò superior fuerat apparatu in eam rem idoneo, tantò inferiorem esse tuâ victoriâ. Vt enim relinquam quod caput est causæ æquitatem, quæ ibi nulla erat: hîc autem summa, illi pax domi, tibi ab infidis vicinis, atque exteris hostibus suspecta omnia: illi non magis propriæ quam alienæ vitæ contemptio adfuit; tibi verò cura seruandorum ciuium, & signa tua secutorum maior dixerim quàm vitę propriæ. Quid? quod non eadem nunc ratio armorum est, nec tam facilis ad muros aditus, quippe vbi & magno interuallo consistere periculosum: nec vnius, sed multorum vno tonitru erumpente salus deplorata

plorata: illic vnius ciuitatis opes quantumuis amplæ, vnius tamen: at hîc regnum vastissimum oppugnandum, & sustinendum erat. Et vt summatim omnia complectar tanta erant hîc impedimenta: vt ea perrumpere non humanis opus viribus, sed diuinioribus quibusdam videretur. Impedimenta dico ab hoste insidiosissimo & potentissimo, quæ nisi tua, rex sapientissime, prudentia, fortitudo, æquitas animi, amolita fuisset, non iniuria Duces tui & primipili victoriam desperasient. Quanta illa errant & quot, cum quibus tibi depugnandum erat? locorum, vtpote in terra hostili magna iniquitas temporum, quippe cælo frigidissimo summa iniuria: hostium armis suis fidentium improba temeritas, temeraria irrisio, & amara conuiciorũ, sed horribilior telorum fulminatio: vt cætera de hoc genere nõ commemorem: omnia ista erant in te vnum coniecta: tuis armis, tuis humeris, tuâ fortitudine, sapientiâ, consilio: te ipso Rex fortissime, opus erat ad ea frangenda, & expugnanda. Nemine alio ductore biennalem illum dicam carcerem Lec hici alacres spiritus tollerassent, nisi te omnia paratum experiri prius viderent, quàm obsidionem soluere. Mirabile tibi certamen erat, & multiplex, vt eodem tempore, ancipiti distraherere conflictu, hinc tela inimica, inde inconsulta domestica consilia, orantium abires è castris, quò minore dedecore si quid accidisset, te absente spes potiundæ arcis deperiret, & vltores tergis nostrorum hærentes in horas expectaremus. Itaque ibi simul inclementiam cæli sustinuisti, squallorem ob loci incommoditatem passus es: vicisti asperas hijemes: malâ valetudine conflictatus non succubuisti: sæpiùs irrito nisu aggressus rem, non despondisti animum, tuorum metum spreuisti: addidisti quasi quasdam faces in pectora, vt denique obfirmarent ipsi quoque animos ad ea omnia per-

perpetiunda, quæ tu tantâ alacritate patereris. Vicisti castra tua prius, vt hostilia expugnares: & exigua iacturâ ciuium, virtute regiâ, ducente Deo, felici auspicio iuisti ad tantam irruptionem muro effracto, vrbis & hostium potitus es. Et erit aliquis è tuis ciuibus rex felicissime, qui hac victoriâ auditâ dubitare possit, quantum tu Reipublicæ huic præstiteris: cum exteras nationes quoque credibile sit admirari, te tantillis copijs tantas munitiones nullo prope tuorum detrimento, addo tantâ celeritate expugnare potuisse? Sat citò si sat benè, & non vsque adeò diuturna hæc obsidio vnius et dimidij anni: cum nostro quoque æuo fortissimis ac bellicosissimis, pariterq; instructissimis Hispanis singulas ciuitates singulis aut pluribus annis obsidere necesse fuerit. Verum tamen tantò gratior est victoria: quantò magis pro eâ certatum est: quantò & plures eam frustra comprehendere laborarunt, & cum spe vniuersæ Moschouiæ capiendæ accidit. Equidem Sigismundus I, quo regnante Smolenscum proditione Moschus occupauit, annis abhinc 97. circiter, tentauit si quo modo recuperaret amissa: sed nil præter sanguinē hostium quo à nostris cæsi abunde vastitates illas corporum infudêre, lucrari potuit. Stephanus quoq; barbarum principem conatus adoriri, signis Polonorum in ipsius regnum vltro illatis, vt nostra restitueret: sed cum iam res prope in exitu esset, alij flauêre venti, vt necessariò tum ob reuerentiam Summi Pontificis Gregorij XIII. qui se interposuerat, tum ob spem maioris boni publici nullo præiudicio commodi huius regni, priùs ad portum redeundum esset, quàm destinatam prædam attigisset. Porro cùm rem tantam, quantam sapientissimi & bellicosissimi reges totis viribus conati frustra fuerint, minimo sanguine militum, minimo

mo periculo atq; iacturâ exiguâ pecuniarum iam aſſecutus ſis: Rex feliciſsime, noſtrûm erit omnium deinceps qui ciues tui ſumus cogitare: qua te veneratione colere, quibus grati animi obſequiis, priuatim ac publicè demereri debeamus. Tuæ ſiquidem virtutes regiæ, quibus tot annis regno huic te laudabilem præſtitiſti: clementia, iuſtitia, modeſtia, ſapientia, liberalitas, fortitudo, omnia ſumma: hæ inquam virtutes tuæ, & aliæ longè plures quibus te domi in pace, foris in bello, in rebus turbulentis, & ſecundis cõmendaſti vniuerſis, ſed amor maximè in patriam, ita meretur, vt te nuſquam ex ore, ex oculis, ex animis & pectoribus noſtris dimittamus: & poſteris noſtris quàm commendatiſsimũ, ac prædicandum transmittamus. Hoc agere nos par eſt, ſi gloriæ noſtræ fauere volumus, quæ iam pennis præpetibus regum omnium, ac principum, inimicorum quoq; Polono nomini ſummo horum dolore, ſummâ illorum voluptate aures peruagata impleuit & regna. Si enim quemadmodum patriæ: ita & gloriæ inter ciues ac reges communicatio eſt: non exiguum nobis quaſi auctarium celebritatis, & ſplendoris fortitudo inuicta Sereniſsimi Regis noſtri addidit, quo apud omnes exultemus, ſicut & exultant qui inter externos degunt: qui vt ſciant nos non eſſe ceruos in acie, tamen id quoq; ſciunt niſi leone duce non poſſe vincere. Magna nobis cauſa lætitiæ, magna gaudij materia; rege ſaluo, & incolumi recepto: quem ægrè à ſe dimiſit patria, & identidem abſentem deſiderabat: at verò longè maxima tantis ornato laudibus, tantis in Rempublicam fæcundo meritis: tantâ laboribus eius ad vectigalia, ad pacem, ad gloriam, adq; eorum omnium ſubſidia & ornamenta acceſsione factâ.

PANE-

PANEGYRICA.
VESTIS TRIVMPHALIS DESCRIPTIO.

PHæbe, recurrenti qui voluis ſęcula motu,
Prome diem meliore coma, vultuq; nitente
Inſolito totum colluſtra lumine mundum.
Fauſtior annus eat, lætiq; ex ordine menſes
Proſpera felici ſumant exordia curſu.
Cælicolæ pleno accumulant iam noſtra fauore
Gaudia, ſucceſſusq; nouos ſucceſsibus addunt.
Cum Siſmundus adeſt, aderat qui mentibus olim,
Spe maior, famâ melior, complectere dextram,
Sub iuga quæ victos hoſtes tua Sarmata miſit.
Hic ille eſt rigidis felix bellator in armis,
Defenſor patriæ, Regum præclarior auſis,
Quos vetus excelſis attollit gloria rebus.
Moſchiadûm populatus agros, & puluere Martis
Reſpergi, & grauibus ſolitus non cedere nimbis.

Quin

Quin etiam tolerare æstum, Boreæq; furentis
Ferre minas, vigil in somnes producere noctes,
Arctoas durare hijemes, dulciq; subire
Pro patriâ est ausus sexcenta pericula mortis.
O quascunq; potes deprome Polonia laudes,
Quanta tuisq; disertiloquæ facundia linguæ
Ingenijs pollet, victorem personet ore.
Sarmata quòd flores, quòd totum peruolat orbem
Fama tuæ virtutis, habes quod numine amico,
Per tot detinuit quæ Moschus lustra superbus.
(Longum cuncta loqui) Sismundi vendicat omne
Id sibi cura grauis, labor Herculeusq; Monarchæ.
O felix seruata vocat quem Lechia patrem,
O patriæ communis amor, Sismunde, subacta
Quem positis Regem veneratur Moschia telis.
Cernis vt vnanimi te Sarmatis ora salutet
Consensu? quantus consurgat in æthera clamor?
Et quantum lætetur eques, plaudatq; senator?
Vna velut te Rex cunctis in mænibus Echo
Intonat, insolito replentur compita plausu.

Quin

Quin & victrices edunt noua signa cohortes
Lætitiæ, dum partitis hinc inde cateruis,
In varios docto discurrunt ordine gyros,
Victoriq; cateruatim pæana canentes,
Festiuo ingeminant resonantia gaudia cantu.
Agmine tu medio procerum incedente caterua,
Spumanti portaris equo, quem plurimus auri
Ambit honos, ornant & sericaephippia tergum.
Ipse Æthon equitem cum te conspexit ab astris,
Rex Sismunde, tuo voluit parere lupato.
Nam velut Oceani cum sol caput extulit vndis
Resplendes Moschûm victor, patriæq; lucerna,
Oris honore grauis, celsi emicat indice vultu
Maiestas animi, & toto de corpore virtus.
Quisq; tui vultus studet inspectare decorem,
Siue humili fuerit plebis de stirpe profectus;
Seu vetus excelso deducat stemmate nomen.
Plurima se obijcient tanto spectanda triumpho:
Nempe catenatâ Moschi ceruice gerentes
Vincula, & exuuiæ prostrato ex hoste relatæ;

Sed

Sed magis in te vno præſtabit figere viſum.
Namq; triumphalis magnum tibi veſtis honorem
Addet, quam varijs docta exornando figuris
Artificum pinxit manus, ac mirabile textum
Efformauit acu, pretioſaq; fila ſmaragdis
Duxit, & acta Ducum, pugnataq; in ordine bella
Effinxit, partos quin te regnante triumphos,
Lydia textilibus formis variauit Arachne.
Primùm acies binas contra ſe ſtare, duosq;
Fæmina depinxit Reges diſcorde ſenatu
Pro regni oblatâ ſecum certare coronâ.
Auſtriaco tamen hanc optanti Aſtræa negauit,
Sed Siſmunde tibi Superûm dedit illa fauore.
Nec procul hinc vires Orientis, & agmina ſecum
Berlebeccus agit ſpiſsis horrentia telis,
Cuius in aduentu dubijs Moldauia rebus
Territa, Siſmundo fortes à Rege manîplos
Depoſcit; ſæuo qui ſe tueantur ab hoſte.
At poſtquam inuictas perſenſit Turca phalanges
Lechiadûm aduentare, retro fugientia vertit

Victoriæ Sereniis. Regis Sigiſm: III numerantur

Ia & IIa victoria.

Turcarum ingens exercitus terrore Poloni nominis e Valachia profugit

Signa

Tartarorum multa; millia Duce Zamoiscio fugantur.

Signa, nec ausus erat dubio se credere Marti
Quin etiam Sario Duce agemata multa Scytharũ
Mactantur ferro, vastos dispersa per agros,
Stagnat ab effuso tellus repleta cruore.

Hungarorum aliquot millia profligantur, & Dux eorum Rozuan in palum agitur

Ponè hæc Pannonias fulgenti veste cohortes
Armis Lechiadûm victas, vnaq; videres
Illic Rozuanum (Valachis hoc nempe Stratego
Visillata fuit) transfixumst ipite obusto:
Ille vomnes calidum rupto de pectore flumen
Largifluo totum respersit sanguine lignum.

Recensentur arces & vrbes recuperatæ auspiciis Sigism: III Regis

Parte aliâ effictas arces, vrbesq; tueri
Fas erit, infestis quas Chotkieuicius armis,
Atq; potens bello Succis Zamoiscus ademit,
Felinum, lapidisq; albi de nomine dictam
Vrbem, Kyrcholmum, Dinemundamq; prealtam,
Et Kokenhausum, Derpatum, Volmariamq;,
Pernauiamq; simul, Vendam, Reûlumq;, Rigamq;.

Insignis clades Sudermanicorum ad kirchfolmum in qua 15000. cæsa sunt e Caroli Suder: exercitu. Duce Chotkieuicio

Has circa Sueonum numero licet agmina plura
Militis inuictâ occumbunt virtute Poloni.
Nîl dolus hostilis, nîl flumina, nîlq; paludes

Ob-

Obſtant cænoſæ, demiſſa cadauera letho,
Vorticibus lentis inſiſtere flumina cogunt.
Diſcutitur vis vi, nec quamuis ſæpe rebellis
Contrahat in bellum peditumq́;,equitũq́; cateruas
Carolus,innatâ quidquam virtute remittunt
Lechiadę, toties verſis referuntur habenis
Hoſtes depulſi, victrix Aſtręa triumphat.
Sæpius hos inter fugit indignatus ad æquor
Ipſe Sudermanus, pleno ſub pectore fluctus
Irarum voluens, quòd ſemper victus arenâ
Cedat, quodq́; ſuos nunquam fortuna ſecundet
Auſus, dum contra Regem mouet arma Polonum.
Nec longo hinc ſpatio ductu truculẽta Michaîli
Gens fidei Græcæ, Diuoſq́; hominesq́; laceſsit,
Cui ſe Lechiadûm opponit delecta iuuentus,
Fidere quæ pedibus non ſueta fugacibus, hoſti
Nunquam (ſit quamuis numeroſus) cedere nouit.
Nec deerat virtus illi certamine tanto;
Nam genti Siſmunde tuæ victoria ceſsit.
Non ſic terrori eſt ouibus fera turba leonum;

Multæ ſimul victoriæ de Suecis hic referuntur.

Numeroſus Michaelis exercitus Duce Zamoſcio a Polonis profligatur.

50000. militum eduxerat in aciem Michael

Millia ceu fuerant ter quinq; Polona tyranno,
Præstantes quinquaginta simul ęre cateruas
Ille licet strictis concurrere iusserit armis.
Magno cum laudis Mars inflammarat amore
Lechiadas, pugnæ cupidi dum præpete cursu
Per valles, per aquas, per dumosæ inuia syluæ
Currebant, ô quot prostrata ferocibus armis,
Cernere erat campis vincente cadauera Lecho.
Quippe velut segetem medio falx demetit æstu:
Obuia sic miles Regis stricto ense secabat.
Hæc inter Michael soluit pro crimine pænas:
Nam cum Lechiâci ambiuit moderamina sceptri
Flectere, lethiferâ dissectus membra bipenni est.

Naleuaico cum fortissimo exercitu Kosacorum superatur Duce Zolkieuio.

Hîc Naleuaiconem quo non immanior alter
Prædo fuit, multis præstans cum milibus heros
Inuictis circumcinxit Zolkieuius armis.
Nec sufferre diu potuit vim oppressa Strategi
Colluuies, nam (sic Polemarcho vrgente) necādos
Cum Duce primores bis sex ex agmine toto
Tradiderat Lechis certamen inire paratis.

In

In mediâ fuerat Sismundus cyclade pictus,
Hunc indignanti similem, similemq; minanti
Aspiceres; quòd adhuc arcem retinere Smolenscũ
Auderet Moschus, quam cæpit fraudibus olim.
Sed cum verba Notis toties iactata darentur;
Ad vim Lechiacæ seram venêre cohortes.
Hostibus exitium struitur, tot vbiq; Meandri,
Et Labirinthæi fiunt tellurẽ recessus
Egestâ, vnde queat temerari firma cunîclis
Ars tacitis, consurgit opus, nec segniùs instãt
Hoplomachi Regis, postquam quassata globorũ
Ictibus assiduis aditum præbere videntur
Mænia, sed stantes obstant in turribus altis
Vltima quæq; hostes tolerare perîcla parati.
Quin etiam in paucos ter millia dena Polonos
Moschorum Suiski ducit, quibus agmina iunxit
Non rapta à stiuis, sed viuida pectora bello;
Germanos, Batauosq; Niderlandosq; feroces;
Qui demptis Moschis numero maiore phalanges
Vincebant Regis, verùm non robore & armis.

Obsidetur Smolenscum.

Nobilis victoria Polonorum de Moschis

46000. variæ na

Ergo

tionis militum Duce Zolkieuio in Moscho. uia magno prælio vincuntur.

Ergo inter sese magnâ vi prælia miscent,
Pars gladios stringunt, pars longo hastilia ferro
Pectoribus condunt morientûm, ferreus imber
Prouit in terram, cælum subtexitur vmbrâ,
Horrescit seges hastarum, frameisq; coruscis
Terra renidescit, tot vtrinq; cadauera passim
Sternuntur dubio euentu, mixtiq; virorum
Corporibus voluuntur equi, pugna aspera surgit,
Principiò externus virtuti fortiter obstat
Lechiadûm miles, dum hastis miro ordine contos
Obijcit, & longos frameis breuioribus enses.
Scilicet hostica gens cędi quàm cedere mauult.
Quatuor ancipiti pugnatum est Marte per horas.
Nam ceu discordes alternis fluctibus vndam,
Concutiunt venti luctamine & æquora turbant:
Non secus hostiles acies, aciesq; Polonæ,
Concurrunt, hæret pede pes, densusq; viro vir,
Donec Sarmaticus perfregit acinace miles
Contorum syluam. demum fugientia vertunt
Terga hostes, queîs Suiski Dux adiungitur ipse

Et

Et Pontus,(Sueonum asſuetus ductare cohortes.)
Infelix qui ter captus, totieſq; ſolutus
Vinclis, ſic Siſmunde tibi benefacta rependit,
Ergo cateruatim ſimul è certamine Moſchi
Proripiunt ſeſe, victoria clarior vnquam
Vix fuit hac Lechis, poſt victū Marte Michaīlū.
Hîc & Troiæ inſtar fumantia tecta videre
Moſchorum dabitur, ruit alto à culmine diues
Vrbs cum flamma volat, manibuſq; volatile ferrū
Spargitur, immiſſuſq; furit Vulcanus in arcem.
Atq; hîc in medijs dant pænas ignibus hoſtes
Perfidiæ, varijs diſtracti pectora curis.
Lymphatis multi ſimiles reſtinguere flammas
Vltrices tentant, alijs furor arma miniſtrat,
Contra victores, ſed nîl rationis in armis.
Diffuſus veluti latebroſo flumine torrens
Vaſtat agros, vaſtat ſyluas, hominumq; labores:
Ignea tempeſtas ita totam proterit vrbem,
Inuictus greſſum nam fert quacunq; Polonus,
Fulminis in morem proſternit denſa virorum
Agmi-

Metropolis Moſchouiæ exuritur

Cædes perfidorum hoſtium.

Agmina, sanguinei quorum de corpore manant
Riui, grande nefas cladem hanc inuexit in hostes.
Hîc quoq; dum Phębe nigricantibus humida bigis
Noctiuago celsum curru pulsabat Olympum.
Cernitur armisonas Rex ipse armare phalanges,
Et tacito gressu armatos submittere in arcem
Lechiadas, illi incumbunt, præsentia Regis
Vrget Sismundi, pars forti męnibus altis
Apponit scalas ausu, pars altera vallum
Perrumpit, concussa aditum olim namq; dederunt
Mænia, pars demum portis hostilibus instat.
Arx capitur tandem per amica silentia lunæ,
Incassum Moschi certant defendere muros,
Fit via vi, rabidosq; furor desęuit in hostes,
Sarmata confertos quoscunq; in prælia vidit
E latebris prodire suis, inuectus in arcem
Victor equo donec cædi Rex parcere iusit.
Extrahitur tenebris sacro decoratus amictu
Sergius antistes trepidantia pallidus ora,
Quem post ante pedes Regis procũbit humi trux

Oppugnatur vltimo arx Smolenscen-

Expugnatur tandem.

Sci-

Sêinus, adhuc oculis emittens penè furorem.
Hunc iuxta Corſacus erat, maturior annis,
Munere at inferior belli paciſq; Seino.
Talia per chlamydem Regis monochromate pulchro
Artificum manus expreſſit, Babylonide in ora.
Hæc Siſmunde tuæ laudis monumenta fuerunt.
Interea victor multis exercite curis,
Quæſitæ tandem corpus concede quieti,
Lechia Neſtoreæ ætatis tibi ſecla precatur,
Plena laceſſito redijt vindicta Polono,
Nec tibi iam quidquã vlterius, Siſmunde, relictum eſt,
Quò virtus animo creſcat, vel ſplendor honoris.
Virtutem terris æquaſti, nomen Olympo,
Omnia debellas armis, nulluſq; capeſſit
Arma tuas hoſtis cõtra vnquã impune phalangẽs,
Moſch⁹ id, & Valachus, Scytha, Suecus, Turca poteſq;
Agnoſcit, quamuis ſimulet mirâ arte timorem.
In tua millenas aptat præconia voces
Iam gens, inuictis Chriſto quæ militat armis.
Accumulant Lithaui laudes, quòd rura tyranno.

Libera possideant, nil iam fatale timentes.
Neglectosq; iterum subigant in cote ligones.
Iam te Rege vetus Lechi efflorescere regnum
Incipit, & magno firmari robore belli,
Et quæ sub primis amisit Regibus olim
Lechia, tu rursus gentis sub iura Polonæ
Restituis, patriamq; nouis ditionibus auges.
Te Superi cingunt semper concordibus vnum,
Auxilijs, ô Rex, dum vis inimica labascit,
Insidiæq; patent, fraudes reteguntur, in ipsos
Atq; hostes recidit tibi quam struxêre ruinam.
Ne fidei antiquæ vindex, iustissime legum
Arbiter, optatæ pacis fidissime custos,
Optime ductorum ductor, fortissime Regum,
Post tot ab hoste reportatos, Sismunde, triumphos,
Ibis in annales & transmittêris in æuum.

TALIA

TALIA VICTORI DEBENTVR PRÆMIA HONORIS.

Huc lumina flecte priùs

SCitum illud est, rem alterius iniquè rapere, virtuti laudem qui negat. Hæc vt tibi, Sigismunde Rex integra maneat semper, palàm, liberè, ingenuè, animo, scriptisq; attestor. Ire siquidem in laudes tuas gloriosum est, parta recognoscere decora, iucundum. Ornauit suos Cęsares,& Alexandros vitæ quidem prodiga, at auara laudis antiquitas, tu horum instar es, inclyte Rex, tuæ Poloniæ. Nec se (ceu spero) post tot victorias vlla nubes inuidiæ supra maiestatē tuam expandet ampliùs, cū tantus ardor animorū tibi patriæq;, benè volentiū materiem cosūpturus cernitur. Porro cum secūdę fortunę simulq; aduersę flat⁹ perferre scias, hos tibi arcus cum triumphalibus colossis pono, a quib⁹ vtriusq; sortis iacula demū retūdantur, quiq; tuæ virtutis extēt monumentū perēne.

PORTA

TRIVMPHALIS.

PROCEDE, PROSPERE, ET REGNA.

Ingreditor Craci victor trabeate penates,

Te veniente sonet plausus io, ter io,
Victricem palmam victor ab hoste refers,
Dicat io populus lætus io, ter io.

Ditibus exuuijs
Bellona
Faustas

Martis alumna rotas
Venustet
Regis.

Præeat caterua
Victoris axes
Bellò subacta,
Delectus omni
Ex classe ciuis
Reboet tremendo
Sclopeto, & æra
Tonent Quirini
Vomentia ignem,
Creberq́; in auras
Prorumpat ardor

Pæana miles
Lætum triumphãs
Canat, reuinctus
Victrice lauro
Tempora, graduq́;
Lentum coruscis
Onustus armis
Ferat. plicentur
Vexilla in orbem,
Lituûm & canore
Tremiscat æther.

Inuicte Martis Atlas
Columen, salus, Asylũ
Pietatis, hoc honore
Virtꝰ te inaugurauit,
Sismũde Rex, togaq́;
Belloq́; clariorem.

Procede gloriosus
Ex hostium trophæis.
Fauent tuis beati
Sceptris poli Quirites,
Ipsumq́; numen ausus,
Secundat vniuersos

Sigismundo III. D. G. Regi P. & Sueciæ M. D L. &c. &c. &c. Moscouiæq; domitori patriæ ampliatori, triumphanti ex hostibus Metro-
polis Poloniæ CRACOVIA arcum triumphis dignum dicauit

ARCVS TRIVMPHALIS.

Nitentis auri
Ramenta sumptuoso
Non mihi censu sternere fas est,
Nec ophitinas qua victor ibis splendidus
Curru triumphali columnas ponere.
Vanus hic est labor & populo venalis inerti.

Me Phœbo, Musisq́ sacratum.
Barbito iuuat tuas
Pangere laudes,
Atq́ triumphum,
Quē pie princeps
Hoste reportas.

VLTRA ANNI SOLIS VIAS.

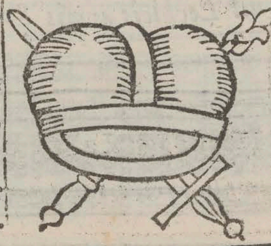
Ingēs panditur area
Nam Phœbeis ausis
Ad faciles modos
Tendere plectra
Fas mihi per te
Victor erit Rex.

Præiustre gentis
Decus Polonæ
Sismunde, Moschis
Victis triumphas.
Iam nunc volantum
Auis suprema
Quæ tollis alas
Propinqua lunæ,
Qua sol resurgit
Caditq́ nomen
Victoris effer.
Noscat Biarmus,
Et ora Thules.
Trophæa Regis
Opus est Poloni.

Hic Dædalæis
In astra pennis
Vectus, per omnes
Extendet oras
Famam, togaq́
Sagoq́ clarus.
Pennata virtus
Illum supernis
Cæli Monarchis
Adiunget olim,
Carnis soluta
Cum mole fessos
Deponet artus.
Vrna virenti
Laude æuiterna.

Hunc tu deliciæ patris,
Et spes vnica Lechiæ
Wladislae refer bono
Dignis principe morib⁹,
Et virtute imitabili.
Cernis vt genitor tuus
Rex, p laude paciscitur

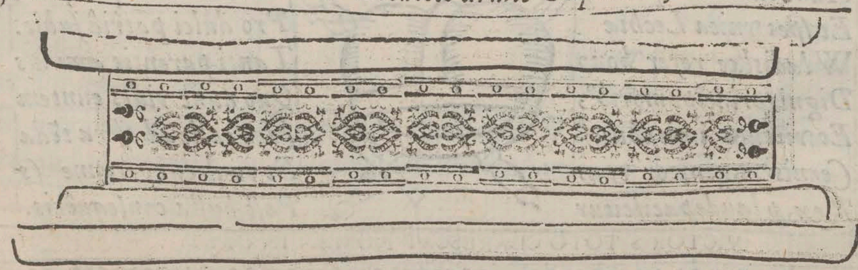
Vitā, & mille pericula,
Pro dulci patriâ subit.
Tanti parentis æmulus
Quo nunc vides euntem
Hoc calle ad astra tēda
Et tu decus perenne (s
Post busta consequêris.

VICTORIS TOTO CLARESCAT NOMEN IN ORBE.

STROPHE.

Quid
Spiris
Horridus
Draco tuam
Sismunde contra
Temerario ausu,
Insurgit aquilam. satis
Iã Lechici hactenus bibit
Sanguinis, ades ferocis
Qui proteras Tyrinhij instar.
Vi caput indomitum draconis,
Non pullulabit victa semel fera,
Lechis exitium non iterum feret.
Rediuiua quod si cornua attollat cerastes
Moschicus. hoc semper Rege θριαμβον. *ages*
Præstite, Moschorũq; premes fera colla Polone
Innata fraus, vel ipsum Vlyssem docta fallere
Gentis, oberit nil Lechicis armis Superûm fauore.

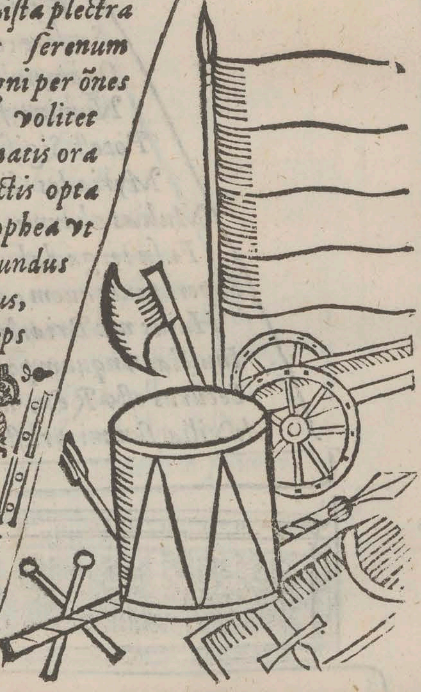
ANTISTROPHE.

Quos
Lechis
Fortibus
Dolos struit
Leponus atrox:
Recidunt in ipsum
Sensere cunei hostium,
Quàm nulla vis resistere,
Numine fauente Regis
Potest Sigismundi cateruis.
Myriades licet hostis audax
Multas obarmet, Xerxis vt agmina
Fusæ terga dabunt, Lechiadûm manu
Superi penes quem cælites stabũt Monarchã,
Huius nec Briarêus, centimanusq; Gyges
Inuictas vnquam possunt infringere vires.
Securus esto Rex, metu Sismunde, numinis
Auxilia summi præsto semper sunt tibi præliãti.

EPODOS.

CLaſsica ſonent, teretes & litui canore
Belliſono reboent, vexilla rotentur in orbem,
Colluceantq̃ compitis in omnibus micantes
Flammæ. Victori Martia & æra tonẽt.
Angiporta, viæ, mænia, porticus,
Dent ſigna fas eſt lætitiæ noua:
Omnis at in pelago occulatur
Luctꝰ, victo nã hoste triũphat
Rex, cãtibꝰ permiſta plectra
AEra mæonijs ſerenum
Demulceãt, magni per õnes
Oras victoris volitet
Nomen, Sarmatis ora
Tu præ cunctis opta
Cumulet trophea vt
Rex Siſmundus
Inclytus,
Princeps

POMPÆ TRIVMPHALIS FVTVRAE

DESCRIPTIO

MVsa refer, quo Sismundi spectare licebit
Hoste triumphato solennes ordine pompas,
Quiq; Duces bello capti, & quos Lechica pubes
Lætisono clamore dabit per compita plausus.
Ostentare suum prisco si more triumphum
Rex cuperet, trabeatus equis veheretur ad vrbes
Lechiadûm niueis, fasq; illi Cæsaris esset,
Aut tua magnifico sumptu exæquare trophæa
Pompei; sed non victorem præmia tantùm,
Quàm virtus ornat decertatiq; labores.
Ibit terrificus pictis exercitus alis
Inuictos animos, & inobruta corda timore
Quisq; gerens miles, præacuta cuspide contum
Eriget, ad pugnam ceu sueuit pergere Martis,
Æquatæ numero Regem hinc, atq; inde cohortes

Stipabunt, multo argento phalerisq; nitentes,
Puluere commoto totus densabitur aër,
Concutiet tremulus syluas hinnitus equorum,
Martia festiuos geminabunt agmina plausus,
Victoremq; canent: quibus adde examine longo
Vincula captiuâ Moschos ceruice ferentes.
Ipse inter primos præstanti corpore Seînus,
Et Corsacus erunt, spectacula grata Polonis,
Ambo Palatini, defensoresq; Smolensci,
Defigent in humo tristes pro tempore vultus,
Et primæ sortis memores suspiria ducent.
His Galicinus adhuc oculis hostilibus ardens
Iungetur, technis fabricandis alter Vlysses.
Plurima Boiarûm Mosquæ quem turba sequetur.
Nec vos transierim Suiscîj germana propago,
Ambobus Tyrio fulgebunt murice vestes,
At mortis formido genas pallescere vtrasq;
Efficiet: non hoc quondam dum bella cieres
Conspiciendus eras vultu atrocissime Suiski,
Tantorum exciteras qui dux & causa malorum,
Et nunc si ad patrios fines tibi quâ arte liceret

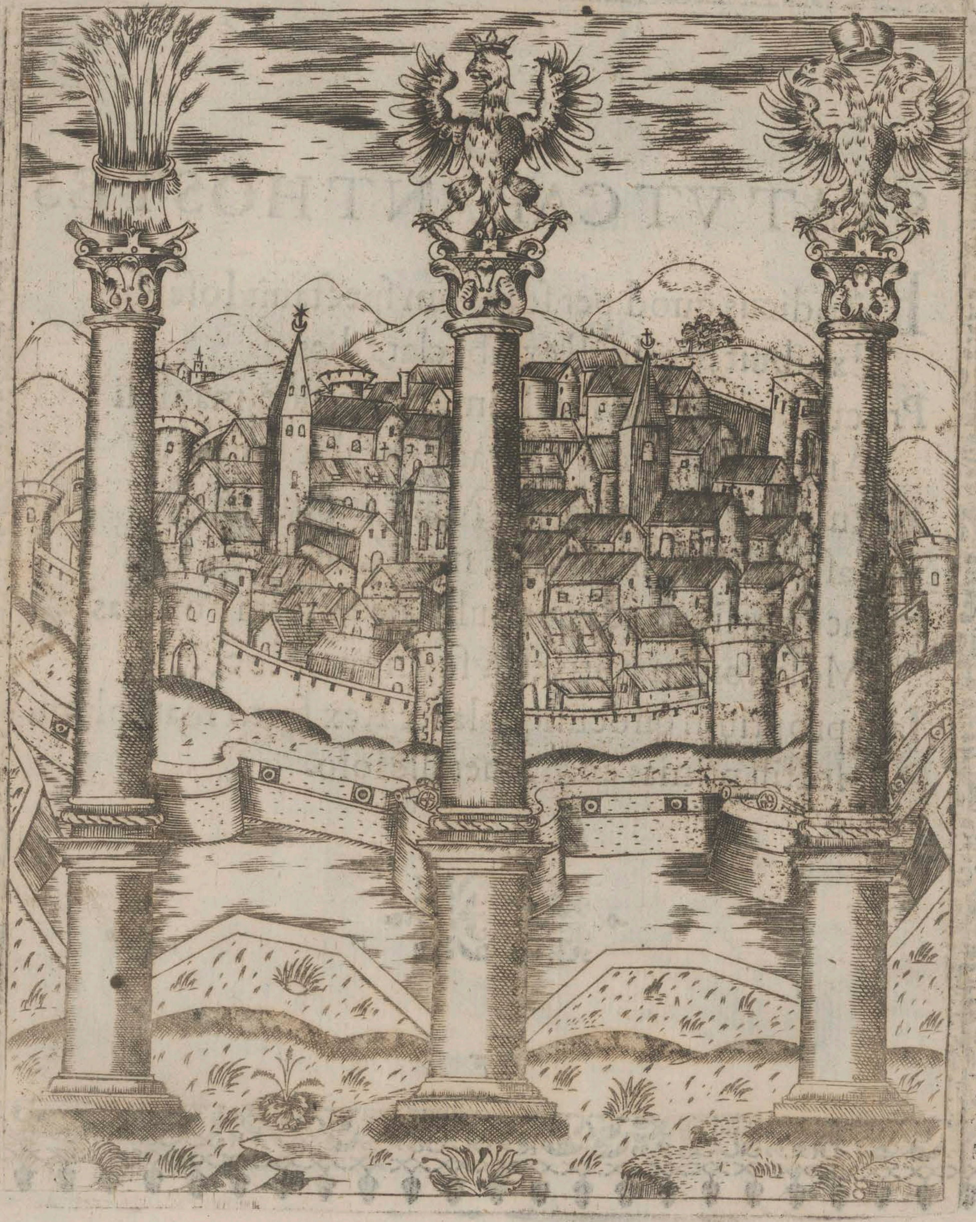
EMBLEMATA
I
VNITA VIRTVS FORTIOR

MIra patent. aquilæ non absq; cruore feroces
Inter se gemino prælia Marte cient.
At quamuis habeat duplex rostrum, vna caputq;,
Queîs terret potius quàm nocitura valet;
Victa tamen miserè pedibus laceratur aduncis
Moschias à niuea nempe volucris aui.
Nil agere in binos Alcides dicitur ipse,
Hîc vnum ex bino robore robur ouat.
Quod si vera refert, statq; hæc sententia vulgi;
Iam minor Alcides hac aue semper erit.
Nempe solet modicùm hosti vis diuisa nocere,
Multa regitq; duplex non benè membra caput.
Vtere qua volucris gaudet Rex sorte, peramplum
Nam tibi Marte æquo subditur imperium.

II
STAT VT CADANT HOSTES

FAtidicus quod per somnum spectauit Ioseph,
Exhibuit prorsus Rex tibi clara dies.
Procubuêre tuos Moschûm, Sismunde, manîpli
Ante pedes, secta vt gramina falce cadunt.
At tuus (insolita quamuis Mars ferueat ira)
Fasciculus, solido statq; nitetq; loco.
Hunc neq; liuor edax populi, neq; fracta potestas
Moschorum potis est vsq; mouere loco.
Iam proprium quocunq; placet Rex ferto manîplum,
Hostili primas cum tenet ille solo.

V.

NEMO ANTE SIGISMVNDVM TERTIVM COLLIGAVIT.

Quis credat? Sismunde ducem quem nemo ligauit,
    Tu vinclis tentum Moschice victor habes?
Non ea Pellæo iuueni sors contigit olim,
    Arsacidûm fixit quando trophæa solo.
Ægyptum licet Augustus deuicerat armis
    Primus, non tantum rettulit inde decus.
Nempe ferox subterfugit Cleopatra catenas,
    Cum sibi præsentem vidit adesse necem.
Quantumuis nollent, vitasse (nefanda propago)
    Non pedicas Suiscîj Rex potuêre tuas.
Compedibus vincti Seînus, Corsacus, & astu
    Præpollens Galicin, Boiarijq; gemunt.
Pars alijs laudum, tibi, Rex Sismunde, subactis
    Hostibus, at superûm munere tota venit.

VI
CÆSORVM SPOLIA VICTORIS DECORA.

Quid tres miraris decisis vndiq; ramis
Quercus? quid clypeos armaq; fixa stupes?
Symbola regalis sunt hæc insignia laudis,
Inde decus regni Lechia nosce tui.
Corporibus detracta vides spolia ampla virorum,
Quos gelidis præceps alluit Ister aquis.
Tela Niderlandi, Moschiq; his pendula truncis
Sismundi Regis fortia sceptra canent.
Illum nîl contra multæ valuêre virorum
Myriades, quasuis robore fregit opes.
Sismundum bello dêinceps quicunq; lacesset,
Tali pendebunt illius arma tholo.

(**)

VII
MOSCHORVM FREGIT REGIS CONSTANTIA VIRES

Siccine Lechiaci fuerat mens visa Monarchæ
Mobilior vento perfide Mosche tibi?
Quando animo fractum post tædia longa putaras,
Versurum ad patrios Martia signa lares,
Non vinci docuit Regem Pædia labore,
Æquanimis cunctis perstat & ille malis.
Quis iam miretur lustris Agamemno duobus,
Quòd bello Troiæ Pergama pressit atrox?
Nec Laërtiadę mihi sic constantia Vlysis;
Ceu tua in aduersis Rex Polemarchę placet.
Hac vicisti hostem quiduis perferre paratum,
Dum tibi Moschiacas tradere nollet opes.
Discite Sismundum nunquam contemnere Regem
Hostes, serò quidem at fortiter ille ferit.

VIII
VIRTVTIS COMES GLORIA

Cui fortuna dedit victis ex hostibus ingens
Victori ad patriæ tecta referre decus;
Magnificum duxit Tarpeïa in templa triumphum,
In medio niueis agmine vectus equis.
Ante triumphales lectissimus ordo quadrigas
Ibat vinctorum plebe stupente Ducum.
Horribiles sonuêre tubæ, fremitusq; per vrbem;
Famaq; victorem sydera ad vsq; tulit.
Et tu laurigerum potes instaurare triumphum,
Hostili victor cum ditione redis.
Materies laudis non dêest, & copia pompæ,
Qui præeant currum, quiq; sequantur erunt.
Quod si spreueris hæc, vastum tamen ipsa per orbem,
Parta tibi Moschis, fama, trophæa feret.

EPIGRAMMATA.

I

PLVS ALIIS

A primo repetas si rerum exordia Lecho,
Qui dux, atq; suæ gentis origo fuit.
Inuenies nullum, cui plura insignia virtus,
Cuiq; dedit locuples munera plura Deus.
Siue Boleslaos memores, duo fulmina belli;
Submisit quorum Dacia colla iugo.
Seu Iagellonem, cui vincere Teuthonas armis
Cælitus infesto non sine Marte datum est.
Plura Sigismundo laudis fortuna parauit,
Maxima cum proprij symbola honoris habet.
Principe Moschorum capto, victoq; Smolensco,
Regibus annon plus præstitit ille alijs?

II

CVNCTANDO RESTITVIT REM.

IN diuersa rapit citò quos temerarius ardor,
Hos nocuo insequitur sors mala sæpe pede.
Pręcipiti cæcus dum tentat bella furore
Romulidûm Varro causa fit exitij.
Cunctator Fabius cautis quia militat armis,
Vinci illi nunquam, vincere sæpe datum est.
Quod longâ pressit Rex obsidione Smolenscum,
Alea quid censes quàm aspera Martis erat?
Centenis Moschus propè quæ retinebat ab annis,
Binas intra hyemes, vi repetita tenet.
Parta labore leui pereunt citò, magnus adempta
Vt tueare diu, dat tibi Leche labor.

III
AD VSQVE METAS

NOn sat mille fuit Troiam oppugnare carinis,
Et dubio claros sternere Marte viros:
Ni traheret varium duo per quinquennia bellum,
Et tandem optatas victor haberet opes.

Nun-

Nunquam contentus bello sit Marspiter vno,
Plus (vt aquas hydrops) sanguinis ille sitit.
Quàm tibi succubuit Rex victa Smolenscia Marte,
Diffundi multus debuit ante cruor.
Cymbrica sic Mario, sic & Pharsalis Iulo,
Actiaca Augusto sic quoq; palma data est.
Num tot pæniteat Rex te exantlasse labores?
Cum fœlix operis iam tibi finis adest.

IV
ANNVIT VOTIS DEVS.

SÆcula felicem quàm te genuere Monarcham,
Exuperant nostros cum tua facta animos.
Principe te miles pergit quocunq; Polonus;
E votis cedunt prospera cuncta suis.
Hostilem fausto tetigisti vix pede terram,
Mox cecidit telis plurima turba tuis.
Non tua sustinuit Seînus, nec Suiscius arma,
Nonq; peregrino milite mista cohors.

Regia

Regia Moschiadûm Vulcani est tradita flammis,
Venit in authores fraus'q; reuersa suos.
Annuit ipse tuis Superûm Rex deniq; votis,
Armis cum tandem est victa Smolensca tuis.
Næ Sismunde fauet tibi semper numen amicum,
Non frustra Superos in tua vota vocas.

V
NVLLA DECOLOR MACVLA.

MArte Boleslao populosa Kiouia cessit,
Audax qui Latio nomine dictus erat.
Protulit hic fines patriæ victricibus armis,
Abstulit at penitus, quod fuit ante, decus.
Præsule sublato deuota est Lechia diris,
Perdiderat regni tunc diadema sui.
At meliora licet de te sperare, secundis
Prospera dum Zephyris, Rex tibi, cuncta fluunt.
Hoc tua promittit pietas, moresq; probati,
Hoc Pædia bonis cognita Lechiadis.

Desine facta pij liuor proscindere Regis,
In patriæ cedunt omnia namq; bonum.

VI
NVLLI SECVNDVS

SVspicis Heroas regali sanguine claros;
Marte sat excellens Rex Bathoræus erat.
Parta stupent Lechi, Criuousti ex hoste trophæa,
Et Iagellonis fortia facta probant.
Qui Dacos, Valachosq; armis domuêre feroces,
Hos pia posteritas laude sub astra vehit.
Æmula virtutis Sismundum ornat Iouis ales,
Tutari didicit, quæ data Sparta sibi est.
Degener haudquaquam, vitam pro laude pacisci
Non timet, intrepidi pectus Achillis habet.
Inuide non credis? Mochouia victa fatetur,
Æmathio Regi iam fateare parem.

VII
IN VTRVMQVE PARATVS

Paciferæ

PAciferæ ramum si victa Smolenscia oliuæ
Optasset, bello quàm sibi iura dari.
Parcere Rex Moschis poteras sine Marte subactis,
Non sequire tibi, vincere mens at erat.
Vltima cum mauult belli expectare pericla,
Gens malesana suum iam videt exitium.
Nimirum optime Rex fueras in vtrumq; paratus,
Et belli, & pacis, cum tibi iura forent.

VIII
SVPRA SPEM ET VOTA.

VIribus humanis quod erat superabile nunquam,
Virtuti cessit Rex generose tuæ.
Thermodoontæus quicquid submiserat Ister,
Quicquid & indomiti Marte Boristhenidæ:
Exiguo victor superasti milite, cæptis
Quippe tuis nunquam defuit ipse Deus.
Lechiaco hostiles fractas liquet ense sarissas,
Vinci ignara licet vis inimica foret.

Euersæ infidis tibi Rex cum ciuibus vrbes,
Serò tuo immitunt iam ſua colla iugo.
Et quod præſidium magni fuit ante Ducatus,
Hoc repetitum armis (quod ſtupet orbis) habes.
Regia quin Moſchûm cum principe diuite gazis,
Rex Siſmunde, tuâ ſub ditione gemit.
Sarmatis eſt ſolitò cur lætior ora triumphes,
Quando tibi ſupra ſpem meliora fluunt.

IX

VIRTVTIS ET HONORVM CVRSVS ÆQVAT.

O multùm, Siſmunde, togâ, perpeſſus & armis,
Quàm variæ ſorti Rex tua ſceptra patent.
Triſtia cum lætis expertus ferre, ſerenos
Ducebas vnquam vix ſine nube dies.
Ardua res virtus, per inhoſpita tendit, amænum
Nec regalis habet purpura, ſemper iter.
Nempe tibi Deus inſignes promittit honores,
Cum te tot duris obijcit vſq; malis.

Æternen

Æternent Superi tua gaudia, maxime victor,
Nec funestet atrox regia sceptra dolor.

X
PRO TE IPSO DEVS PRÆLIA GERIT.

TAnta peregisti paruo, Rex, tempore, quanta
Non quisquam credo pręstitit ante Ducum,
Inferias modico misisti milite ad Orcum
Multas; sica rubris mersa natabat aquis.
Non furor hostilis fregit tua robora, quamuis
Non semel audaci stringeret arma manu.
Dextera nam Superûm hos peperit tibi magne trium-(phos
Rex, à Lechiadûm parte stat ipse Deus.
Agmina te contra cessent hostilia vires
Iungere, sic fulto vis tibi nulla nocet.

XI
VENISTI, VIDISTI, VICISTI,

Ante

Ante Syracusiam Marcellus quàm capit vrbem,
Non modicum vincendâ arte laboris habet.
Ars cum vi certat, rumpit tandem arîete muros,
Hostilesq; intrat non sine strage domos.
Quas infesto adijt Marte arces, Cæsar Iulus;
Mox æquata fuit robore quæq; solo.
Nec tibi sat, Sismunde, fuit vidisse Smolenscum,
Et quatere ignitis mænia vasta globis.
Vi superasti vim, constantia regia fregit
Hostes. quid posis robore, serò sciunt.

XII.
ET PIETATE ET ARMIS PRIOR.

SI repetam bella, & partos te Rege triumphos,
Par Chabrio aut Princeps inclyte maior eris.
Turcarum terror, se victum Marte Michaîlus,
Prædonumq; ferox, dux Naleuaico gemit.
Quis memoret Valachos, Hunnos, Turcasq;, Scy-
Et Moldaua simul, quos alit ora, viros. (thasq;
Quid

Quid valeas armis agnoſcit Moſchica tellus,
Atque Niderlandûm vi ſuperata phalanx.
Nec minor es magnis, ô Rex, pietate Dynaſtis,
Hac in re primum dat tibi quisq; locum.
Fœlix qui Martem cum relligione iugaſti,
Nam tibi cæligenæ Marte togaq; fauent.

XIII
NVLLIS SVCCVMBIT PROCELLIS.

IAm varios inter plus luſtris quatuor hæres
Fluctus, & tumidas, regia nauis, aquas.
Quot monſtra, & Syrtes, Erebiq; latentia ſaxa
Vitaſti, placidi numine tuta Dei.
Non Scyllæ rabies, non hæreſeoſq; Charybdis,
Ad proprium traxit carbaſa fluxa chaos.
Nempe tuâ puppi vigil eſt nauclerus in altâ,
Cælituum fauſtis cui fauet aura Notis.
O fortunatam tanto rectore carinam,
Incolumes nautâ hoc, Lechia, habebis opes.

XIV
CRESCIT IN IMMENSVM

EST Pharijs fœcunda ſeges quæ prouenit aruis,
Quamq́; ferunt Siculi pinguia culta ſoli.
Suſpice regalem, generoſe Polone, manîplûm,
Quàm longè ſegetem hanc fertilitate preit.
Nonne vides quantos fudit ſementis aceruos,
Poſtquam Lechiacis creſcere cepit agris?
Moſchica quin etiam ſimul eſt delatus in arua;
Mox decuplum patriæ potulit inde bonum.
Quot vicibusq́, ſuum complet Titanius orbem,
Augetur domini, non ſine laude, ſui.
Si Lechi iſte diu creſcat tellure manîplus,
Europæ fruges, horrea non capient.

XV
NON FRVSTRA SISMVNDI NOMEN HABET.

QVod primo Siſmundo aſtu Baſilius ademit,
Tertius amiſſum reſtituit patriæ.

Quæ ſors? aduerſo ſic quondam Scipio Marte,
Primus in Hannibalem ſumpſerat arma ferum.
Exin Romulidûm vires infringere Pænus
Auſus, cum letho corpora multa dedit.
Scipio quem tandem Latio deterruit alter,
Et rurſus cæpit tollere Roma caput.
Fac laudi inſiſtas victor Siſmunde priorum,
Cum tibi tam felix numine Sparta data eſt.
Prælia Siſmundus cum Moſchis primus iniuit,
Tu bellum optato claudere fine ſtude,
Perge age continget Moſchis quod Agenoris vrbi,
Arctooq; orbi, Scipiadę inſtar eris.

ODE I

Tricolos Tetraſtrophos.

INuicte regni Lechiaci decus,
Siſmunde, victis hoſtibus, alite
Fauſto, nouus victor, relictos
Ad Patriæ remeas penates.

Sat temperatam rebus in arduis
Mentem reseruas, satq; perhorridæ
Rhamnusidos temone pôstus
Ancipiti, pateris procellas.
Repugnat hostis, resq; secus fluunt,
Quàm vota poscunt feruida militum,
Audentior contra sinistræ
Stas Nemesis rabidum furorem.
Non mæsta fractus tædia concipis,
Sed omne suffers pondus, Atlanticâ
Ceruice: nec pressus malorum
Mole viam Superûm relinquis.
Haud semper agros manat in hispidos
Effusus imber, nec Boreas furens
Menses per omnes vexat vdis
Flaminibus pelagi carinas:
At versiformes induit aurea
Dictynna vultus, postq; Aquilonios
Brumæ rigores, lenè spirans
Floriferi aura subit Fauoni.

Quid

Quid? ductor olim Dardanidûm pius.
An fluctuosis expositus Notis
Promissa quærebat Latini
Regna super monitis Deorum
Præfixa lustra? an Graiugenûm ferox
Non bis peractis quinq; sub Ilio
Annis manus, tandem refertur
Hectoreas domuisse turmas?
Sic arduæ itur sub penetralia
Virtutis, ô quàm dulce pericula
Passum esse quondam, quamq; casus
Commeminisse iuuat quiete.
Rex magne, gentis præsidium tuæ,
Extende famam regna per omnia.
Te Dacus atrox, te Genauni,
Et rigidi celebrent Triones.
Sublimia alto sydera vertice
Victor triumphans iam ferias licet,
Cum digna suscepto labore
Præmia habes patrijs in oris

Te clariorem Lechica curia
Regem ſalutat, te reducem viri
Matresq; gaudent, teque Moſchus,
Sepoſitis veneratur armis.

ODE II.

EMerſit ſimulac patria fluctibus,
Qvos in non dubiam perniciem ſui
Voluebat (furijs bilem acuentibus)
Diſcors factio ciuium:
Mox, Siſmunde, virorum æmula fortium
Te virtus ſtimulis excitat acribus,
Vt primæ referas, & cumules nouæ
Victor præmia gloriæ.
Ibas horriſoni turbinis in modum,
Quò laudis ſtudium, quò patriæ bonum,
Et quò Martis amor traxerat, hoſtibus
Te Rex cedere neſcium:
Necquicquam niuium ſtridulus agmina

Effun-

Effundens Boreas præpedijt viam,
Necquicquam gelidis prælia credidit
Moſchus frigoribus potens.
Extemplò timuit, ſequè Smolenſcijs
Diffidens animo, turribus abdidit,
Nec ſtantem proprio ſuſtinuit ſolo
Hoſtis pellere militem.
Hîc primùm indomitis Lechiadûm bonam
Spem turmis facis, & concutere incipis
Murali intrepidus mœnia machinâ,
Agmen ductor agens virûm.
Vt Tigris, ſobolem cum celeri pede
Paſtor Carpathium trans mare detulit,
Aut in præcipitis culmina Caucaſi
Natiuo abripuit ſpecu;
In partes varias lumina conijcit,
Vno nec potis eſt ſtare diu loco:
Sic perrumpere, Rex, dum cupis hoſtium,
Muros ſollicitus manes.
Quamuis turbineo lethifer impetu,

Paſ-

Paſsim fulmineos imber agat globos,
Præſentemq́; viris omnia fortibus
Intentent penitus necem.
Iam quaſſata tuis ſæpe Smolenſcia
Tormentis, valido cinctaq́; milite,
Exæquata ſolo, ſerò tuæ videt
Virtuti nihil inuium.
Nunc quiſquis ſocios, quisquis & extera
Sublatam memoras progeniem nece,
Triſtes tuq́; prior Rex hilari decet
Mutes lætitiâ genas.
Lætum nunc lituis pangere claſsicum,
Et vincire nouis tempora floribus,
Ignitosq́; iuuat vertere in optimum
Vſum lætitiæ globos.
Iam tutus Litauus rura perambulet,
Et plenam viduo det Cererem ſolo,
Nec ſub Moſchiacis quærere paſcua
Armento metuat iugis.
At qui Sarmaticis inuigilas bonis,
Et

Et misces varijs commoda gaudijs,
Non vllâ meritum prorsus ob hoc die
Nostris sensibus excides.
Quin dum se tulerit fortè potentium
Inter belligeros fama viros Ducum
Laudi perpetuam Rex tua maxime
Virtus materiam dabit.

ODE III

QVæ plectra, quæ vox, quod litui genus,
Tot gloriosis nobilem honoribus,
Victor, tuum sublimiores
Per titulos celebrent triumphum?
Quacunq; vasto circuitu Istulæ
Præpingue Lechi perluitur solum,
Quacunq; diffundit strepentes
Vilia profluus amnis vndas.
Gestire magnis pectora gaudijs,
Efferre cunctos lætitiæ noua

Cer-

Cerno colonos ſymbola, omnis
Exulat æde animoq́; mæror.
Spargente Phœbo ceu rutilum iubar,
Noctis tenebræ diffugiunt leues;
Antiqua ſic victore ceſſant
Triſtitiæ redeunte ſigna.
Duris vt arbor tonſa bipennibus
Per multa Princeps vecte pericula,
Tandem biennali labore
Præmia digna refers Polonis.
Adempta regno quæ fuerant tuo;
Fauente rurſus numine poſsides,
Tibiq́; rarâ ſorte magni
Imperij datur amplitudo.
Virtus honores dat meritos tuis
Siſmunde factis, hæc ſuperis parem
Te reddet olim, cum per omnes
Rex, tua laus volitabit oras.
Faxit coruſci ſyderis arbiter,
Vt Marte felix, atq́; togâ potens

Rem-

Rempublicam Princeps gubernes,
Hoc patriæ atq; tibi precamur.

ODE IV

LVx festa tandem fulsit in Lechi solo,
Cum prorogatos reddis aspectus tui
Sismunde Rex, auctus nouis honoribus.
Audisnè plausus vasta quos per compita
Tripudians plebs edit? haud sic patria
Cupit intueri tecta versus Caucasi
Montes oberrans natus orbatus patre;
In hostium moras trahentem finibus,
Ceu postulabat orba te Polonia.
Iam cum triumphans hostibus victis ades;
Reserare magnum gaudij æquor incipis.
Noua rebus est facies, nouumq; Lechiæ
Decus additur. Pyropo vt inserto aureus
Nitet annulus; tantùm tua ex præsentia
Splendoris accepit, togâ & bello potens

Sismunde victor. non trophæis Scipio
Claratus Africæ, nec armis inclytus
Domitor Iugurthæ Roma sic tuos lares
Decorauit: vt regni penates Lechici
Rex magne adornas, viue, splendesce, impera,
Victrixq; liuoris superstet Entheum
Æuum potestas Regia.

ODE V.

AEmulatrices date plectra Musæ,
Splendido victor celebris couino
Iam Sigismundus subit alta Princeps
Mænia Craci.
Ite qua gressus feret, ite prompti,
Obuiam ciues, redimite lauro
Tempora, & notos reducem ad penates
Ducite Regem.
Magnus in Lechi redit hospes oras,
Moschicis tandem spolijs onustus,

Post

Post biennales tibi quæ parauit
Sarmata curas.
Scylla te, aut Tigris genuit Polone,
Si triumphato super hoste Moscho,
Gaudij in tanto noua signa plausu;
Promere cessas.
Promptior quin tu canere acta Regum
Phœbe, cui subsunt Heliconis vndæ,
Huc nouem deduc viridante Pindi
Vertice Musas.
Regis inuicti super astra laudes
Effer, ad metrum numeris reductis,
Siue facundæ potiùs soluto
Flumine linguæ.
Viuat Heroum populos regentûm
Maximus Princeps, pietatis author,
Criminum vindex, patriæ ampliator,
Hæresis hostis.
Quin Ladislaus generosa Regum
Viuat & proles, patris æmuletur

Facta Sismundi, stet vt ille regno
Murus ahenus.
Viuat ô viuat, diu vterq; regno
Lechico sospes, Charitum voluptas,
Quo Chelym Craci redeunte ad vrbem
Pulsat Apollo.

ELOGIVM I.

AMPLIATORI REGNI

REgnum qui sibi patrijs paratum,
Armis, strenuè ab hostibus tuetur,
Grati symbola pectoris perennes
Hic à ciue suo refert colossos,
Quos & prole repullulans nepotũ
Latè posteritas, & à remotâ
Miretur peregrinus hospes vrbe.
Tantùm est huic decoris probè relictas
Dum custodit opes, quid irruentem

Si bello superet cruentus hostem?
Adiectisq; suum ampliet per arma
Regnis imperium? sacris profectò
(Qua magnus patet æther, & coruscis
Sol altus radijs oberrat orbem)
Fertur semper honoribus, locumq;
Phæbo proximum habens præaltus astris
Ingentes supereminet colossos.
Hac tu laude nites, Smolensciano
Cum Sismunde potitus es Ducatu.
Iam nunc Lechiacæ vocaris ingens
Propulsator, & ampliator oræ.
Te septem celebrant nouum Triones
Victorem, Hesperijq; cultor orbis,
Et qui multiplici vado tumentem
Circumdat Tanaim, & prior renati
Qui Solis rubeum tuetur axem.
Sed quamuis celeberrimus reluces
Mundi quaq; plaga, minora spargit
Gestis fama tamen tuis, graui nam

Rerum deficit illa victa mole.

ELOGIVM II.

PATRIÆ VINDICI.

NOn odium gentis, nec regni dira cupido,
Moſchiaci, te Rex, traxit in arua ſoli.
Damna cruorq; inſons olimq; Smolenſcia adempta,
Principium tantæ cauſaq; litis erant.
Nec linquenda fuit Legati iniuria læſi,
Inq; prophanato dedecus hoſpitio.
Sic Ammonitæ, ſic quondam Ephiræa Corinthus,
Ob ſcelus hoc pænas, Marte furente, luit.
Quod Rex cunq; facis laudem ſibi vendicat omnē;
Cunctaq; magnificum cæpta merentur epos.
Vindicis ergo tibi meritum dat patria nomen,
Nam tibi vindictam credidit illa ſuam.

ELO-

ELOGIVM III.

MOSCHOVIAE DOMITORI.

SÆpe triumphatæ nomen victoribus vrbes
Concessêre suum, quò maior gloria totum
Factorum impleret mundum, populiq; per ora
Serperet ingenti latè splendore, nec vllis
Desineret tolli celebris super æthera seclis.
Venerat in Cretam bello certare Metellus,
Creticus inde redit. subiecta Britannia Druso
Quæsitum antiquo imposuit pro nomine nomen.
Sed quota pars erit hæc laudum? si fortè triumphi
Spectentur Sismunde tui? quantum insula vastis
Moschiadûm terris, veterum tibi gloria tantùm
Cedit queq; Ducum, iam Sismunde vltima Bactra
Oceaniq; tuis implentur littora factis,
Et quod Hyperboreo damnatas frigore terras

Victor

Victor transieris, tumidosq; represseris hostes:
Solus honore nouo, solus celebrabêre donis,
Hanc tibi si laudem quisquam Sismunde negabit
Inuidus: ipsa tuum fama loquetur opus.

ELOGIVM IV.

INIVRIARVM CONDONATORI.

TAnta tuos Princeps ornat clementia fasces;
Vt videâre ipso mitior Amramide.
Isaiden nisi se fædasset sanguine Vriæ,
Hac tibi censerem laude fuisse parem.
Parcere deuictis, nec sontibus est tibi cordi
(Si tua res agitur) sumere supplicium.
Sæpe sciens surdâ conuicia præteris aure,
Et quicquid passim lingua proterua vomit.
Hostes cum superes, te vincere niteris, á te
Arctoo inuictum ne quid in orbe foret.

Tales

Tales ô vtinam regnent tibi Lechia Reges,
Res nunquam verget publica in exitium.

ELOGIVM V.

RELIGIONIS PROTECTORI.

MVltum relligio Princeps tibi debet auita,
Pristinus hoc regno cui reuirescit honor.
Non iam perfidiæ erumpunt è sedibus Orci
Monstra, nec Hæreseos serpit vt ante lues.
Sæcula Miecslai redeunt, cum pulsa recurrit
Relligio, & sacrum tollit in astra caput.
Iam toga Marsq; tibi donarunt nomina, nomen
Quod pietas offert Rex quoq; sume, pij.

ELOGIVM VI.
SPLENDORI POLONIAE.

SI quando exoritur non visum sydus Olympo;
Quisq; nouum æthereo suspicit axe iubar.
Hinc licet instantes fatorum noscere leges,
Hinc dubias tacitâ voluere mente vices.
Insolito Lechos perstringis lumine Princeps,
Dum celebris gelido victor ab orbe redis.
Ergo te populus stupet, & prospectat euntem,
Miraturq; nouum in te redeunte decus.
Quin gens Christiadûm tantos quod viceris hostes,
Plus nitet, & spondet maxima quæq; sibi.
Intentet quascunq; ferox hostis velit vmbras,
Claros te ducet Lechia Rege dies.

ANAGRAMMATA.

SIGISMVNDVS TERTIVS.

Anagrammatiſmus.

RVIT, EST DIGNVS MVSIS.

Ardor dum raperet belli in diſcrimina Regem,
Armaq́ pro patria iuſta iuberet amor.
Mars ipſe accinxit chalybem, quem incude politum,
Fuluo informauit Lemnius ære faber.
Ægyda donauit crudam Tritonia Pallas,
Et thorace latus munijt æriſono.
Quid facient Muſæ, quêis ſunt laticesq́;, lyræq́
Cordi? quasq́ iuuat pectine ludere epos?
Quid præſes vatum Phœbus poſt prælia Martis,
Qui ſolet ad faciles tendere plectra modos?
Dardanij pugnam retulit Maro carmine Regis,
Claruit & virtus hinc tua Turne potens.
Mæonius Danaum vates celebrauit Achillem;
Vt ruit à ſummo culmine Troia vetus.
Ecce RVIT *conuulſa Smolenſcia ſedibus imis,*
EST DIGNVS MVSIS, *cûi ea palma data eſt.*

SIGISMVNDVS TERTIVS Anagrammatiſmus.

SED IT SVRSVM VT IGNIS.

LVbrica ſors belli eſt, medio in certamine Mauors
Deprimit hos, illos erigit aſtra ſuper.
Et quibus ingentes animos victoria fecit,
Sæpe omnes victis ſpes tulit vna dies.
Theſſalus ad naues conuerſis agmina ſignis
Egerat ô quoties, Hectoris arma timens.
Hector at inferior Pelidæ robore clari,
Poſt fera Graiugenûm funera, ludus erat.
Succeſſu Hannibalis Carthago læta parabat
Iuſta prope edomitis ſoluere Romulidis.
At bello melior deuicit Scipio Pœnos,
Sic rediјt Latio, quod fuit ante, decus.
Scilicet inſtabilis ſunt hæc ludibria ſortis,
Expoſitos fortes cui liquet eſſe Duces.
Sed nihil offenſo Siſmundo, iura Quirinus
Conſtanti ſemper Mars colit. æqua, fide.
Nimirum illius cæli felicitat arma
Arbiter, in bello cûi pia cauſa placet.
Quid mirum Nemeſi quod non ſuccumbat acerbæ
Ille? SED IT SVRSVM ſueuit VT IGNIS edax.

SIGI-

SIGISMVNDVS TERTIVS

Anagrammatismus.

STVDIIS GENTIS MVRVS

ELoquar an sileam? te contra Sarmata fortis
Vis glomerata ruit.
Hinc Gabriel Orientis opes in prælia secum,
Pannoniosq; trahit.
Inde pharetratus Scytha rumpere fœdera tentat
Lechiæ in exitium.
Quid gelidi voluant, non constat mente Triones,
Corda sat aspera habent.
Barbarus vt fidei est nullius; sic malè pacis
Aurea iura colit.
Fidit adhuc Sueo nauibus, æreq; prælia multo
Quin reparare potest.
Tu quoq; in hostiles spumantem admittere turmas
Sarmata gnarus equum:
Arma para, victos toties letho dabis hostes,
Qui tibi fata struunt.
Cælicolæ causæ meliori namq; fauebunt,
Vindice Rege tuo.
Hic STVDIIS GENTIS, *Princeps votisq; Polonæ,*
MVRVS *erit Patriæ:*

SIGISMVN-

SIGISMVNDVS TERTIVS DEI GRATIA REX POLONIAE

Anagrammatiſmus.

VERVS DIES REDIIT PAX GENTIVM SIS NOTA GLORIA.

DAmnanda tenebris illa nox perennibus.
Dum Moſchus inſoleſceret.
Nec faceret aſſis Sarmatæ fortis minas,
Lituosq́, & arma bellica.
Cum ſtrueret inſuper dolos, latentiùs
Simulata fœdera obtegens.
At verus hoſtis patuit; impetum in tuos
Dum fecit ô Rex milites,
Et iam Polonæ cæperant langueſcere
Vires, biennali mora.
Cum præter omnium Quirinus ſpem pater,
A partibus Regis ſtetit.
Erepta Moſchis eſt Smolenſcia, ignibus
Periêre opes Moſchouiæ.
Hoſtis ter iniecto lupato fronte humum ſua
Pronus ferire debuit.

PAX GENTIVM VERVSq́ REDIIT *en* DIES,
SIS NOTA *cunctis* GLORIA.

SIGI-

SIGISMVNDVS TERTIVS REX POLONIAE ET SVECIAE.

Anagrammatismus.

PRESSI DEXTRA GENTES VIOLANTES CIVIVM IVS, EO.

A *Emathius laudis nimio Dux feruidus æstu,*
Marte lacessiuit plurima regna fero.
Iuratus Latij contra fas Hannibal hostis,
Romulidûm ingentes attenuauit opes.
Septenam Marius trabeam dum Consul anhelat;
Dat multas Orco ex ciuibus inferias.
Non, Sismunde, tibi laudis vesana cupido
Vincendi Moschos, causa sed æqua fuit.
Iustitiæ es cultor, maculâ nec decolor vllâ,
Et cunctis de te dicere iure potes.
Qui PRESSI GENTES VIOLANTES CIVIVM *iniquè*
IVS DEXTRA, *ád patriam nunc* EO *victor ouans.*

SIGISMVNDO III. DEI GRATIA POLONIÆ ET SVECIAE REGI, MAGNO LITHVANIÆ DVCI &c. &c. &c.

Expugnatori arcium, Domitori Moschouiæ, Victori ex hostibus triumphanti.

LECHIA COMPOS VOTI FACTA.

MOturus aduersum feroces prælium
Sismunde Rex Moschos, pedem
E Lechici vix finibus tuleras tua
Felicitantibus viam

Diuis

Diuis Patria; dum aspectibus tuis carens
Mærore tristi squallida,
Velata faciem, duxit imo è pectore
Suspiria, & lachrymis sonos
Mater remissos vt solet natis lue,
Belliuè stratis turbine.
Non morte sic Ceicis indoluit graui
Dolore coniux saucia;
Nec tantus instat nauitis trepidis timor,
Dum sæuit iratum mare;
Atrâq; nube turbo subtrahit polum,
Miscentq; prælium Noti.
Quoties Tonantis supplici aras poplite,
Perfusa triuit imbribus.
O magne dixitq; arbiter rerum, tui
Cohibe furoris fulmina.
Propiusq; res tuere nostras, si meum
Quid tibi placuit vnquam, pia
Nisi eram, per aras ponerem dum munera
Frustra vocando cælites.

In vota, summe regijs Deûm pater
Conatibus dona exitus
Lætos, per hostiles agat, ferrum horridus
Turmas, paueat hostis fugax.
Non cæca regnorum ambitio, non impotens
Traxit cupido aut inquies.
Furor: amor at patriæ suum armauit Ducem,
Deditq; Martis spicula.
Iusta exigas tu lance bella Sarmatæ,
Factaq; feræ Moschouiæ.
Ecquando vox sonabit illa Victor it.
Sismundus hoste perdito?
Trophæa quando læta miles inferet
Templis Polonus hostium?
Inflata reddet quando murmur buccina
Lætos triumphos acciens?
Grandiaq; terrifico tonabunt fulmine
Tormenta cum pilas voment?
Faxis supreme rector orsa sic mei
Animosa Regis prospera.

Sed

Sed ecce, quid cerno? fefellit an meam
Caligo mentem turbida?
An fors moræ impatiens amor? demptis redux
Spolijs onustus hostium
Redijt Monarcha, præse agens Moschos truces,
Defixa specto lumina
Humo Ducum, quos vafra non seruauit ars,
Nec artium munitio.
Valete luctus, fugiat è pectore pauor,
Abscedat omnis & dolor.
Lætas agam sine nube luces, audiar,
Iam prima gentium omnium.
Quacunq; Titan lucidam exerit facem.
Victrix ferar Polonia
Vltraq; metas Solis, vbi situ horrido
Tellus silentum manibus
Vmbrisq; colitur, audient tantam hostium
Cladem orbis omnes incolæ.
Prô quanta seges est gaudij quàm regiæ
Laudisq; materia ferox

Quà culta Nilus arua, quà Ganges rigat,
Arabsq́;, Tuſcus, Belgaq́;,
Theutoq́;, & Indus prædicabit me Cilix,
O viue noſter Hercules.

MOSCHOVIAE DE SVORVM DVCVM CRVDELITATE.

Expoſtulatio.

TEmpora funereâ mihi ſunt cingenda cupreſso,
Cum triſti proprios mente reuoluo Duces.
Tu quoq; ſacrorum mater veneranda meorum
Græcia, diffuſis fle mea fata comis.
Quæq́; bibunt Tanaim gentes, quibus inclyta Volgæ
Flumina dant ſicco terga premenda pede.
Vna ego perpetuo conflictor frigore quamuis;
In prædam pateo tot miſeranda plagis.

Nam

Namq; pharetratus nostri in penetralia ferro
Ipse sibi regni fecerat ante viam.
Mosquanasq; exussit opes, dilapsa fauillas
In tenues abijt Regia tota prope.
Hæc quia ab hoste tuli, præ me (ceu parua) ferebam,
Intestina tamen me mala plus cruciant.
Non sic Tarquinius Romanam presserat vrbem:
Quem vindex pepulit Brutus in exilium.
Hipparcho Basilius erat crudelior ipso,
Cuius & in natos sæuijt ira suos.
O si vitalem nunquam attraxisset Hodunus
Auram, mansissem libera ab interitu.
Nam postquam fasces, Basilij stirpe necatâ
Arripuit, patriam traxit in exitium.
Hinc bella, hinc cędes, hinc funera dira meorum,
Sic fatis desunt iam mala nulla meis.
Præstaret faciem regni inspectare nouatam,
Atq; nouis fasces tradere principibus.
Nec, Sismunde, tuum vltra iam detrecto Monarcha
Imperium, Regem te mihi dant Superi.

Aurea

Aurea te rerum florerent Præside secla,
Surgeret & veræ relligionis honos.
Perfidiæ genuina fides succederet, & Mars
Cederet è terris pace vigente meis.
Te mirata Ducem, e cælis Astræa rediret,
Inq; tuo sedem poneret ipsa solo.
Nec priscæ extarent vsquam vestigia fraudis,
Difugerentq; doli, conciderетq; nefas.
Sarmata cum Moschis quin conspiraret in hostes
Quoslibet, inuictum robur vtrisq; foret.
Tænarijs non missa iugis sæuiret Erynnis,
Poneret & mores horrida terra feros.
Sic sic omnipotens faxit tua cæpta secundet,
Non inuita tuo do mea colla iugo.
Nec nati poterunt tua spicula ferre rebelles,
Agnoscent Dominum teq; Borysthenidæ.
Thermodoontæasq; bibunt quicunq; paludes,
Et quos vicinis alluit Ister aquis.
Frustra lethiferas acuis Casane sagittas,
Frustra Astracani, gens, truculenta, furunt.

Pare-

Parebunt vel serò tuis, Sismunde, lupatis,
Nam quid non armis Rex superare potes?
Tu modo dexter ades, meliorum te vocat agmen,
Et quibus est cordi perdita pene salus.

ODE.

Tricolos Tetrastrophos.

QVæ pompa latis obuia se tibi
Fundit plateis? qui popularium
Cætus tuorum, quæ senatus
Vota super meritos honores?
Sismunde Regum maximè, qui tuâ
Virtute priscos, gloria & anteis
Reges, nec vllâ laude auitis
Tempora cedere nostra cogis.
Seu te cruentus pro patria impigrum
Mauuors obarmat, murmure & exciet
Rauco æris insani, quieta
Consilium toga siue poscit.

Nempe

Nempe iſta plauſus conciliat tibi,
Inſtructa belli pacis & artibus
Virtus, atrocem quæ furorem
Conſilijs moderatur aptis.
Hæc te volucri tollit in aëra
Pennâ altiorem cætibus infimis,
Hæc vindicabit dente ab atro
Inuidiæ, vicibusq; ſortis.
Viden virenti tempora laureâ
Vt iam reuinxit? quam neq; frigora
Hyberna carpant, nec vetuſtas
Deteriore notâ coloret.
Iam nec requiret, quos ſibi principes
Optet, valentes conſilio, & manu
Polona tellus, victor ô Rex,
Freta tuis animis & armis.
Et iam, priores, (fulſit vbi tuus
Vultus) reſumit viuida ſpiritus,
Spe fauſtitatis recreata,
Nec veterum meminit malorum.

Qua.

Quaq́; ante cælos attigerat prope
Famâ, stupebit se super æthera
Tolli, & recenti laude rursum
Crescere, perq́; vagum ire mundum.
Quacunq; ferro protulit imperî
Fines Polonus, nunc etiam super
Boristhenem captà Smolenâ
Marte graui generosus arce.
Vix ipse quamuis cernit ab hostibus
Moschus teneri præsidio graui,
Credit Smolenscum vi obtineri
Sarmatici potuisse Martis.
Strictusq́; vinclis, & posito minor
Fastu, Polonum deterit impio
Collo iugum, victoris & se
Totus ad arbitrium refingit.
Quin ipse flexis vorticibus fluens
Cursu retorto refluus, & gemens
Boristhenes, famam Smolenæ
Deuehet Oceano ruinæ.

Riphæa canis & niuibus iuga,
Densata flammas aëre in algido,
Vidêre Mosquanâ & fauillâ
In tenebras abijsse solem.
Et vos Casam, & quæ mare Caspium
Gentes tenetis, barbara nomina,
Circassi, & Astracan, tyrannos
Ferre iugum impositum videtis.
Sensit tyrannus, qui latebram sibi
Impar lacertis claustra per abdita
Quærens gerit sceptris, & altis
Imperijs animos minores.
Et iam triumpho Sarmatico parat
Crudos lacertos, collaq; turpia
Spectaculum non ante visum,
Climate Lechiaco futurus.
Nempe hæc Poloni gloria Regis est,
Seu Marte poscas, siue togâ magis,
Et esse maiorem secundis,
Et trepidis animo valentem.

Hoc

Hoc nil Triones ſeptem animoſius
Vident, nec orbis, quem celer alluit
Iſter, vel Arctois ſerenat
Oceanus gelidus pruinis.

POLONIA
REGI SVO VOTVM

QVid meo Regi voueam ſecundi?
Perfidum poſtquam iuga ferre Moſchum
Æmulâ virtute coegit, et ſe
Ferre minorem?
Qui ferox ſtultis opibus, Triones
Iam ſpei prædam cupidæ parabat;
Ni Sigiſmundo Superi annuiſſent
Ritè triumphum.
An quod auratâ Salomon cruorem
Cernuus fundens paterâ precatus,
Et ſuper regno nebulis opertus
Pauca rogauit?

An quod ad tristes abiturus vmbras
Liberis Iacob (sibi iusta solui
Dum cupit) concussam agitante mentem
Pneumate vouit?

Scilicet sæuas sua fræna gentes
Vt pati cogat, positoq; ferro
Optimus Lechos magis obsequentes
Rex sibi cernat.

Imperet terris, pelagoq; iura
Ponat, vt responsa petant polona
Barbari Reges, glaciale circum
Æquor agentes.

Quæ sub Arctoo plaga cruda cælo
Alget, æstiuisq; caret Fauonîs,
Quam Scythes circum agmina sæua flectit,
Parcat vni.

Legibus ciues studeant auitis,
Finibus compressa suis libibo
Publicis cedat, violenta rebus
Iuraq; seruet.

Regium

Regium nomen reuerenter actis
Iurgijs clemens habeat Polonus.
Turpe, honorandum caput ipsa quando
Membra lacessunt.
Lora Moschorum metuant Tyranni,
Liberos inuictus amor decebit,
Instar est lethi quibus imperantûm
Sceptra pauere.
Nullius virtus cupida est, honores
Præter, & sordes cauet obsoleti
Aëris, hæc soluis erit beatæ
Laudis auara,
Scilicet fulgorem eget inter auri;
Quisquis ingentes animos domare
Nescit, hic seruit sua cui voluptas
Vincula nectit.
Dîj tibi partis sapienter vti
Victor ô Sismunde dabunt trophæis.
Exiñ afflictus meliora Lechus
Sêcla videbit.

Ritè

Ritè ſic Diuis pia plebs litabit,
Semper & ſtatis operata ſacris
Sancta myſtarum pietas ſupernam
Leniet iram.
Litibus paucis rabies forenſis
Perſtrepet, nam pace ſimul ſequeſtrâ
Iurgium ad limen dirimens amicus
Ponere coget.
Ibit armorum feritas in hoſtem,
Non ſacros inſana thoros libido
Polluet, non in tenuem potentis
Sæuiet ira.
At tibi fauſtos Deus addat annos,
Atq; honorato ſenio vigorem,
Cum tuis plebe auſpicijs regenda
Genteq; Lechi.

DEDICATORIVM

HÆc tibi de viridi Muſæ ſua munera Pindo
Mittunt, Pyndaricâ, Rex celebrande, lyrâ.

Ipſe

Ipſe verecundam ſertis tibi cingit Appollo
Frontem, quæ dextrâ texuit ipſe ſuâ,
Eſt mea Muſa tuis fateor, virtutibus impar,
Motaq́; Caſtalidûm pollice plectra leui:
Nec tacuiſſe tamen potui, dum publica plauſu
Compita ſolenni, te veniente ſonant.
Ne lateant, te Rex, animi in te ſymbola noſtri,
His incluſa vides qualiacunq; metris.
Accipe, nam voluiſſe ſat eſt, ſi parua per æquor
Vela damus, ſtudij hæc prouehet aura tui.

ERRATA SIC CORRIGE.

Folio A. columna 1. versu 14 lege difficillimum.
Fol. B. Col. 3 ver. 9. lege erant.
Fol. B. Col. 8. ver. 8. lege serica ephippia.
Fol. C. col. 2. ver. 8. lege transfixum stipite.
Fol. C. col. 2. ver. 9. lege vomens.
Fol. D. col. 5. in arcu triumphali, lege solisq;
Fol. D. col. 8. ver. 15. lege. trophaea
Fol. E. col. 3. ver. 10. lege phalanx causa.
Fol. E. col. 5. ver. 2. lege innoua.
Fol. H. col. 8. ver. 1. lege prouenit aruis.
Fol. M. col. 3. ver. 20. lege ferax.
Fol. M. col. 8 ver. 10. lege vt iam
Fol. M. col. 8. ver. 13. lege iam nec
Fol. N. col. 2. ver. 5. lege Casani.
Fol. N. col. 4. ver. 18. lege libido
Fol. N. col. 5. ver. 11. lege solius.
Fol. N. col. 7. ver. 1. lege Apollo.

